

Bijdrage VELON congres

Hoe autonomie-ondersteunend werkt een docent binnen honours onderwijs?

Tineke Kingma

Drs. T. Kingma (t.kingma@windesheim.nl)

Elanor Kamans

Dr. E. Kamans (e.kamans@pl.hanze.nl)

Marjolein Heijne-Penninga

Dr. M. Heijne-Penninga (m.heijne@pl.hanze.nl)

Marca Wolfensberger

Dr. M.V.C. Wolfensberger (m.v.c.wolfensberger@pl.hanze.nl)

Onderzoekspresentatie: individueel

Trefwoorden: autonomie-ondersteunende doceerstijl en druk vanuit de organisatie

Abstract

Docenten werken graag met intrinsiek gemotiveerde studenten. Vanuit de literatuur weten we dat studenten, die intrinsiek gemotiveerd zijn, een sterke behoefte hebben aan een docent die hen ondersteunt in hun autonomie, gecombineerd met het bieden van structuur en verbondenheid. Deze studie richt zich op excellentieprogramma's. Studenten in deze leeromgeving zijn veelal intrinsiek gemotiveerd. Om een autonomie-ondersteunende doceerstijl in te kunnen zetten, is het van belang dat de docent zelf gemotiveerd is en vrijheid ervaart. Deze studie richt zich op de samenhang tussen hoe een docent bepaalde aspecten in zijn werkomgeving ervaart en welke invloed dat heeft op zijn doceerstrategie – en dan in het bijzonder de strategie die autonomie ondersteunt.

De onderzochte hypothese luidt: lesgevende hbo-docenten bieden autonomie-ondersteuning aan studenten in extracurriculaire excellentieprogramma's, als zij zelf vrijheid ervaren vanuit de sociale werkomgeving waarin zij werken, zij een intrinsieke motivatie hebben en zij een growth mindset hebben. Honoursdocenten ($N = 47$) van zes hogescholen hebben een digitale vragenlijst ingevuld. Correlatieberekeningen laten zien dat een fixed mindset gepaard gaat met het bieden van meer structuur en dat het ervaren van druk gepaard gaat met het bieden van minder autonomie en minder structuur.

Waarom past deze bijdrage bij deze conferentie

Gemotiveerde studenten behouden hun intrinsieke motivatie, wanneer zij werken met docenten die hen ondersteunen in hun autonomie. Door zicht te hebben als lerarenopleiders hoe persoonlijke en organisatorische factoren de autonomie-ondersteunende docerstijl beïnvloeden, kunnen potentiële leraren beter worden voorbereid worden op de begeleiding van (honours) studenten.

Papervoorstel

Inleiding

Een autonomie-ondersteunende docerstijl stimuleert de intrinsieke motivatie van de student (Soenens et al, 2012). Studenten die meer willen en meer kunnen, zijn veelal intrinsiek gemotiveerd (Van Eijl et al, 2010). Om deze motivatie te blijven voeden, is de docent een belangrijke succesfactor (Hattie, 2009; Reeve et al, 2004). Voor lerarenopleiders is het belangrijk om naast docerstijlen ook aandacht te besteden aan factoren die van invloed zijn op het hanteren van een autonomie-ondersteunende docerstijl. In het huidige onderzoek onder docenten van zes hogescholen is van persoonlijke en organisatorische kenmerken nagegaan of zij samenhangen met het bieden van een autonomie-ondersteunende docerstijl in extracurriculaire excellentieprogramma's.

Theoretisch kader

De didactische pijlers van excellentieprogramma's zijn: het creëren van gemeenschap, het stimuleren van academische competenties en het bieden van vrijheid (Wolfensberger, 2012). Onderhavig onderzoek beperkt zich tot de laatste pijler, ook wel de autonomie-ondersteunde docerstijl genoemd (Reeve, 2009).

Factoren die mogelijk van invloed zijn op het bieden van autonomie-ondersteuning, zijn de intrinsieke motivatie van de docent (Kusurkar, 2012), de mindset van de docent over de ontwikkelbaarheid van de intelligentie (Dweck, 2000) en de mate waarin de docent druk ervaart vanuit de onderwijsorganisatie (Pelletier et al, 2012).

Onderzoeksvraag

In welke mate wordt het bieden van meer autonomie-ondersteuning door hbo-docenten aan studenten in extracurriculaire excellentieprogramma's beïnvloedt, wanneer zij zelf vrijheid ervaren vanuit de sociale werkomgeving waarin zij werken, zij een intrinsieke motivatie en een growth mindset hebben?

Methode

Docenten ($N = 47$) evenredig verdeeld over hogescholen die wel of geen subsidie kregen om excellentieprogramma's op te zetten, hebben een digitale vragenlijst ingevuld. Deze bevatte de constructen *intrinsieke motivatie* (Intrinsic Motivation Inventory; Wolfensberger, 2012), *ervaren druk* (Constraints at Work Questionnaire; Pelletier et al., 2002) en *overtuiging dat intelligentie ontwikkelbaar is* (Dweck, 2000). De autonomie-ondersteunende docerstijl is gemeten met

TASCQ (Teacher As a Social Context Questionnaire), bestaande uit: *autonomie, structuur* en *verwantschap* (Belmont et al, 1988).

Resultaten

Correlatieanalyse laat zien dat het overtuigd zijn dat intelligentie vaststaat, samenhangt met het bieden van meer structuur ($\rho = 0.35, p < .05$) en dat het ervaren van meer druk samenhangt met het bieden van minder autonomie ($\rho = -0.37, p < .05$) én met het bieden van minder structuur ($\rho = -0.32, p < .05$). Alle overige correlaties waren niet significant.

Docenten van hogescholen zonder subsidie lijken significant meer druk te ervaren ($Md = 3.82$) dan docenten van hogescholen met subsidie ($Md = 3.47, p < .05$). Verder hebben docenten van hogescholen met subsidie ($Md = 4.00, p < .05$) significant vaker de overtuiging dat intelligentie vaststaand is dan docenten van hogescholen zonder subsidie ($Md = 3.00$).

Conclusies/discussie/implicaties voor de praktijk

Binnen de onderwijskundige literatuur is tot op heden weinig aandacht geweest voor de relatie tussen de opvatting over ontwikkelbaarheid van intelligentie, motivatie van de docent en ervaren druk op de autonomie-ondersteunde doceerstijl. Dit onderzoek laat zien dat het ervaren van een hoge mate van druk vanuit de organisatie negatief samenhangt met het bieden van autonomie en het bieden van structuur. De docenten van de hogescholen zonder subsidie ervaren de meeste druk. De subsidie voor het vormgeven van excellentieonderwijs binnen het hoger onderwijs stopt. De meeste onderzochte hogescholen staan voor de keuze om hun excellentieonderwijs te formaliseren. We weten niet of formalisering van een onderwijsvernieuwing als excellentieonderwijs tot meer ervaren druk zal leiden. De resultaten doen vermoeden van wel. Blijven docenten werken met de autonomie-ondersteunende doceerstijl in deze leeromgeving of sneuvelt deze onder een toegenomen druk, tot uiting komend in beleids- of curriculumeisen of druk vanuit de samenwerking in het team? De invloed van ervaren druk op de autonomie-ondersteunende doceerstijl kan een interessant thema zijn voor docentprofessionaliseringstrajecten van leraren(opleiders).

Referenties

- Belmont, M., Skinner, E., Wellborn, J., & Connell, J. (1988). *Teacher as social context: A measure of student perceptions of teacher provision of involvement, structure, and autonomy support*. Rochester, NY: University of Rochester.
- Dweck, C. S. (2000). *Self-theories : their role in motivation, personality, and development*. Philadelphia, Pa. [u.a.]: Psychology Press.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York, NY: Routledge.
- Kusurkar, R. A. (2012). *Motivation in medical students*. Oisterwijk, Utrecht. Retrieved from <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/234627>
- Pelletier, L. G., Séguin-Lévesque, C., & Legault, L. (2002). Pressure from above and pressure from below as determinants of teachers' motivation and teaching behaviors. *Journal of Educational Psychology, 94*(1), 186-196. doi:10.1037/0022-0663.94.1.186
- Reeve, J. (2009). Why teachers adopt a controlling motivating style toward students and how they can become more autonomy supportive. *Educational Psychologist, 44*(3), 159-175.

- Reeve, J., Jang, H., Carrell, D., Jeon, S., & Barch, J. (2004). Enhancing Students' Engagement by Increasing Teachers' Autonomy Support. *Motivation & Emotion, 28*(2), 147-169. doi:0146-7239/04/0600-0147/0
- Soenens, B., Sierens, E., Vansteenkiste, M., Dochy, F., & Goossens, L. (2012). Psychologically controlling teaching: Examining outcomes, antecedents, and mediators. *Journal of Educational Psychology, 104*(1), 108-120. doi:10.1037/a0025742
- Van Eijl, P. J., Pilot, A., & Wolfensberger, M. V. C. (Eds.). (2010). *Talent voor morgen*. Groningen: Noordhoff.
- Wolfensberger, M. V. C. (2012). *Teaching for Excellence: Honors Pedagogies Revealed*. Waxmann, Münster.